

Huismusonderzoek

Oudendijk 70 te Woudrichem

12 NOVEMBER 2020
INVENTARIUM FLORA EN FAUNA
Elspeet

Colofon

Onderzoek	Nader onderzoek huismus
Locatie	Oudendijk 70; Woudrichem
Opdrachtgever	J. van den Berg
	Van den Berg ruimtelijke ordening
Opdrachtnemer	Inventarium flora en fauna
Ecoloog	Dhr. P. Wiegel/ P. Smits
Adres	Stakenbergweg 212; 8075 RC Elspeet
Telefoon:	06-12918775
Email	inventariumff@gmail.com
Internet	www.quickscanfloraenfauna.nl
Kamer van Koophandel nummer	64980960
BTW Nummer	NL001643862B46
Knabbank	NL93 KNAB 0256 8909 94

Tekening: Boet van Heugten

Boet van Heugten: Zijn oeuvre wordt gekenmerkt door een dusdanige diversiteit, dat het lijkt alsof het door verschillende kunstenaars gemaakt is. Toch valt er een rode draad in zijn werk te ontdekken: zijn schilderijen vallen op door hun heldere, frisse kleuren. Uniek zijn de steden van kathedralen, torens, gebouwen met koepels en moderne architectuur die, op de achtergrond van het schilderij, diepte geven aan de veelal abstracte afbeelding op de voorgrond. En regelmatig verschijnen er gestileerde dierfiguren, vaak vissen, op het linnen. Niet vreemd voor iemand die vroeger biologie gestudeerd heeft.

Samenvatting nader onderzoek huismus:

- Huismus is afwezig
- Plangebied is niet functioneel in gebruik als nestlocatie danwel als leefgebied
- Geen schadelijke effecten functionaliteit leefgebied
- Geen effect gunstige staat van instandhouding
- Maatregelen niet noodzakelijk
- Ontheffing niet noodzakelijk (art. 3.1 lid 2 en 4)

1. Aanleiding

Met de voorgenomen ontwikkelingen betreffende het plangebied gelegen aan de Oudendijk 70 te Woudrichem, heeft dhr. Van den Berg (Van den Berg ruimtelijke ordening) op basis van de bevindingen en adviezen uit de QuickScan van Blom ecologie aan *Inventarium flora en fauna* opdracht gegeven een huismusonderzoek uit te voeren t.b.v. het vergunning traject en inzicht te verschaffen of de geplande uit te voeren werkzaamheden conflicteren met de Wet Natuurbescherming. Voorliggend rapport geeft inzicht in het wettelijk kader, de gebruikte methodiek en de resultaten van het uitgevoerde onderzoek maar ook de maatregelen die genomen dienen te worden ten behoeve van de huismus.

Planlocatie

De geplande ontwikkelingen betreffen het perceel gelegen aan de Oudendijk 70 te Woudrichem. De planlocatie is gelegen in het buitengebied van Woudrichem. Het pand dateert uit 1974 en doet dienst als woning/kantoor. Het betreft een woning met verschillende bouwlagen en geheel voorzien van een toegankelijk pannendak. De woning zal worden gesloopt om ruimte te maken voor een nieuwbouwwoning. Gezien het feit dat de woning een pannendak heeft, wordt er onderzocht of er huismussen gebruik maken van de woning als nestlocatie.

Afbakening project- en onderzoekslocatie

2. Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wetgeving vervangt de Flora- en faunawet, boswet en natuurbeschermingswet. In deze wet is de bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden geregeld. Dit onderzoek beperkt zich tot soortbescherming huismus.

Tabel 1.

Wet Natuurbescherming

Soortbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten.

De bescherming is opgedeeld in vijf categorieën met soorten:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten;
- Overige vogels;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I);
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn en waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt;
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, maar waarvoor provinciaal wel een vrijstelling geldt.

Voor vogels geldt dat er twee categorieën zijn: de vogels met jaarrond beschermde nesten (o.a. Huismus, Gierzwaluw en Buizerd) en de overige broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten hebben een strikte beschermingsstatus binnen de Wet natuurbescherming. Van overige broedvogels zijn hun nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).

Voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zijn in artikel 3.5 verboden vastgelegd (o.a. verboden om dieren te doden en voortplantings- of rustplaatsen te vernielen) en geldt een strikte beschermingsstatus. Soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, kunnen ingedeeld worden in twee categorieën. Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de overige soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een uitgebreide rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

Tabel 2.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantings- plaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

De Wet natuurbescherming onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 2). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Het 3e beschermingsregime, andere soorten, betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau (nationaal beschermde soorten). Daarnaast geldt dat voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs verwacht van men kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen.

De **huismus** wordt in de Wet natuurbescherming beschermd onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn als een soort met een vaste rust- en verblijfplaats. Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van de huismus zijn jaarrond beschermd, evenals het functioneel leefgebied dat essentieel is voor het functioneren van de broedlocatie.

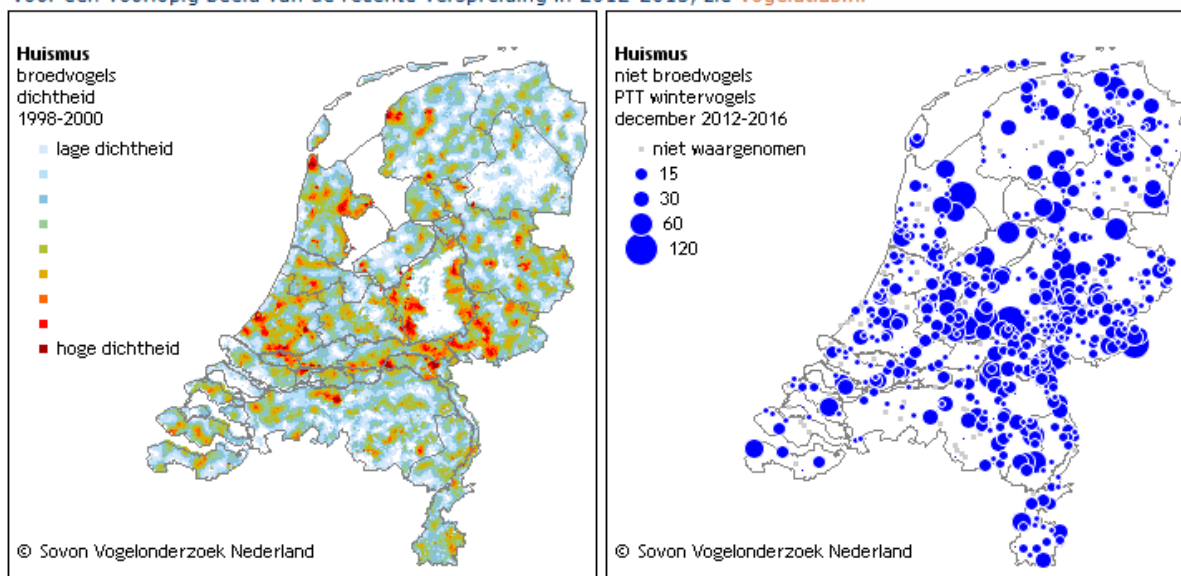
Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn (waartoe huismus wordt gerekend) kan indien nodig ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- In het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid;
- In het belang van veiligheid in het belang van veiligheid van luchtverkeer;
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- Ter bescherming van flora en fauna;
- Voor onderzoek of onderwijs, uitzetten of herinvoeren van soorten;
- Selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van vogels.

3. De huismus

De huismus is sterk gebonden aan mensen. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn naast de broedplaats ook groene struiken en klimplanten. De huismus komt tot broeden in of tegen gebouwen in dorpen en steden, zoals onder dakpannen, maar ook in nestkasten en achter regenpijpen. Daarnaast dient in de nabijheid van enkele tientallen meters van de nestplaats voldoende zandbaden, voedsel en drinkwater aanwezig te zijn.

Voor een voorlopig beeld van de recente verspreiding in 2012-2015, zie Vogelatlas.nl

4. Kennisdocument huismus

Het onderzoek is uitgevoerd conform het [kennisdocument huismus](#) zoals gepubliceerd op de website van BIJ12.

In het voorliggende onderzoek zijn de volgende functies voor huismus onderzocht:

- ✓ Voortplantingsplaatsen
- ✓ Vaste rust- en verblijfplaatsen
- ✓ Functioneel leefgebied

Afwezigheid van (broedende) huismussen is aangetoond, als er geen waarnemingen van nesten zijn door dakpannen te lichten:

- conform Natuurkalender Vogels; ministerie LNV.
- toepasbaar buiten de broedperiode, dat wil zeggen van 15 september tot 1 maart
- Let op, oude nesten worden gemakkelijk verward met recente nesten.

De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan voldoende invulling gegeven. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

5. Staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de huismus als broedvogel in Nederland is matig ongunstig. De staat van instandhouding buiten het broedseizoen is hetzelfde omdat het dezelfde vogel betreft. Voor deze soort zijn geen Natura2000 gebieden aangewezen.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
matig ongunstig	matig ongunstig	gunstig	gunstig	matig ongunstig

6. Onderzoeksvragen

Tijdens het nader onderzoek huismus zullen de volgende onderzoeksvragen worden behandeld (afhankelijk van de aan of afwezigheid van de huismus tijdens het veldbezoek):

- Is de projectlocatie geschikt als functioneel leefgebied voor de huismus?
- Is huismus aanwezig?
- Welke functie(s) heeft het gebied voor huismus?
- Blijft de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
- Is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?
- Zijn er alternatieven onderzocht voor het uitvoeren van de planontwikkeling?

7. Werkwijze

De hierboven benoemde onderzoeksvragen zullen worden beantwoord door de stappen te doorlopen (afhankelijk van de aan of afwezigheid van de huismus tijdens de veldbezoeken):

- Veldbezoek(en) voor het bepalen van de aan- of afwezigheid van de huismus en het vaststellen van de functie van het plangebied voor de huismus.
- Bepalen van het schadelijke effect op de functionaliteit van de voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats binnen het plangebied.
- Bepalen van het schadelijke effect op de gunstige staat van instandhouding van de huismus.

8. Veldbezoeken

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door P. Wiegel en P. Smits van *Inventarium flora en fauna*. Tijdens het inventariseren is gebruik gemaakt van diverse materialen zoals een verrekijker, endoscoop en camera (zie verantwoording). Het plangebied en de omliggende percelen is onderzocht door de projectlocatie rustig te bewandelen. Hierbij werd vooral gelet op de aan- of afwezigheid van de huismus. Tevens zijn vanuit zo goed mogelijk dekking de daken geobserveerd dit om eventuele (nest-indicatieve) waarnemingen te doen. De omliggende percelen zijn vanuit de planlocatie dan wel vanaf de openbare weg onderzocht dit om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van de huismus en de aanwezige functies ten aanzien van de planlocatie. Rondom de opstal zijn de pannen gelicht om te inspecteren of er (oude) nesten aangetroffen worden. Met een endoscoop zijn minder toegankelijke holten onderzocht. Hierdoor is een goede effectenbeoordeling mogelijk. Voor de data van het veldbezoek, de weersomstandigheden en de waarnemingen wordt verwezen naar de onderzoeksresultaten.

Overige broedvogelsoorten (zonder jaarrond beschermde nesten) zijn niet aangetroffen nabij en rondom de woning.

Opdrachtgever heeft, met het laten uitvoeren van dit onderzoek, alles gedaan wat redelijkerwijs verwacht mag worden om te voorkomen dat de wet natuurbescherming wordt overtreden.

9. Onderzoeksresultaten

Is de projectlocatie geschikt als functioneel leefgebied voor de huismus?

De eisen die een huismus stelt aan zijn leefgebied in relatie met de planontwikkeling, zijn opgenomen in de onderstaande tabel

Functie	Beschrijving	Ter plaatse aan-of afwezig
Nest- en schuilplaats	Bebouwing	Aanwezig
Voedsel en dekking	Groenvoorzieningen	Aanwezig
Verzorging	Stofbaden	Aanwezig
Drinkplaats	Water	Aanwezig

Volgens het kennisdocument huismus stelt de huismus de volgende eisen aan zijn locatie van de nestgelegenheid en leefgebied: op enkele tientallen meters van de nestplaats moeten voldoende zandbaden, voedsel en drinkwater aanwezig zijn.

Groenblijvende struiken en heesters zijn aanwezig in de nabije omgeving. Er is dus dekking (en voedsel) voor de huismus ter bescherming van predatoren. Stof- en zandbaden alsmede water zijn wel aanwezig in de tuin. Derhalve kan gesteld worden dat het leefgebied optimaal is. Het dak van de woning is toegankelijk. Het habitat kan aangemerkt worden als geschikt als leefomgeving voor de huismus.

Is huismus aanwezig?

Tijdens het veldbezoek op 11 november 2020 zijn er geen huismussen waargenomen in en rond de voor- en zij- en achtertuin van de woning op de projectlocatie. Er zijn geen waarnemingen gedaan van huismussen om en nabij de planlocatie. Er is ook met de endoscoop onderzoek verricht in moeilijk toegankelijke. Tevens zijn de pannen gelicht en hier is geen (oud) nestmateriaal waargenomen.

Op 11 november was het bewolkt en 9 graden Celsius.

Nader onderzoek huismus Oudendijk 70; Woudrichem

Welke functie(s) heeft het gebied voor huismus?

Er zijn geen nest indicatieve waarnemingen gedaan. Nesten of uitstekend nestmateriaal zijn niet aangetroffen. Mede aanwezigheid van groenblijvende struiken en heesters, zandbaden, water wordt de projectlocatie geschikt bevonden als broedbiotoop voor de huismus.

Echter, de afwezigheid van huismussen en nestmateriaal duidt erop dat de planlocatie geen onderdeel uitmaakt van een functioneel leefgebied van de huismus, en dus geen wezenlijke functie heeft. Er ontbreken geen cruciale functies van habitateisen, namelijk groenblijvende struiken en heesters en toegankelijke holten en ruimten voor broed- en nestgelegenheid. Aan de overzijde van de weg staan woningen met tuinen alwaar ook heesters, hagen en groenblijvende beplanting aanwezig is.

De ter plaatse geldende gunstige staat van instandhouding zal niet afnemen door deze ingreep.

Blijft de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?

Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen aangetroffen. Bij de sloop van het woonhuis wordt verbodsbepaling Artikel 3.1 lid 2 en 3 van de Wet natuurbescherming niet overtreden voor huismus. Er gaan namelijk geen nesten verloren en er worden geen huismussen gedood of (opzettelijk) verstoord.

Is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?

Nee, bij de sloop van het woonhuis wordt verbodsbepaling Artikel 3.1 lid 2 en 3 van de Wet natuurbescherming niet overtreden voor huismus. Er gaan namelijk geen nesten verloren en er worden geen huismussen gedood of (opzettelijk) verstoord.

Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?

n.v.t.

Zijn er alternatieven onderzocht voor het uitvoeren van de planontwikkeling?

n.v.t

10. Verantwoording:

Materialen:

- Fotocamera
- Endoscoop
- Verrekijker
- Tablet
- Zaklamp

Websites:

- <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>
- <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/15910>
- http://www.joostdevree.nl/bouwkunde2/jpgv/vogelvide_7_dsc_www_monier_nl.pdf
- https://www.knb-keramiek.nl/media/156985/knb_infoblad_42_nestgelegenheden_voor_vogels_in_de_gebouw.pdf
- www.netwerkgroenebureaus.nl

Huismus

Functionalities:

Voortplantingsbiotoop (nestlocatie)

Nesten van de huismus zijn in de regel te vinden in allerlei menselijke bebouwing: onder dakpannen en in kieren en gaten in muren. Soms in holten van bomen, in klimop of in dichte struiken, maar dat gebeurt alleen als er geen vijanden in de omgeving voorkomen en de hoeveelheid nestgelegenheid een beperkende factor is terwijl er wel voldoende voedsel aanwezig is.

Zomerbiotoop

Het habitat van de huismus bestaat uit een aantal elementen die op korte afstand (100- 300 meter rond de broedplaats) van elkaar aanwezig moeten zijn. Dichte dekking in de vorm van stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen en groenblijvende heesters en klimplanten (klimop) zijn het essentiële onderdeel van een geschikt huismussen biotoop. Daarnaast dient er binnen korte afstand van de dekking voldoende voedsel aanwezig te zijn op plaatsen zonder of met korte vegetatie, zoals natuurlijke/schrale/ruderale wegbermen, erven en tuinen. Tenslotte dienen er zandige plaatsen voor het nemen van zandbaden en natuurlijk drinkwater aanwezig te zijn, alle bij voorkeur weer dicht bij geschikte dekking.

Dit alles moet dichtbij elkaar liggen, bij voorkeur binnen een straal van een paar honderd meter rond de plek waar gebroed wordt. Ontbreekt één van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is het habitat niet geschikt.

Winterbiotoop

De huismus gebruikt 's winters altijd groenblijvende struiken of gevelbegroeiing als plekken om (gezamenlijk) de nacht door te brengen. Tijdens koude winters wordt ook het nest gebruikt voor overnachting.

Methode en werkwijze huismus

Functie	Methode	Periode	Periode tussen bezoeken	Weersomstandigheden	Tijdstip	Moelijkheidsgraad
Nest	Inventariseren zingende dieren	1 april – 20 juni Minimaal 1 uur onderzoek.	2 10 dagen	Gunstige weersomstandigheden (geen regen, harde wind en koude)	Tussen 1 a 2 uur na zonsopkomst en 1 a 2 uur voor zonsopgang	Basis
	Dakpannen lichten	Half september – 1 maart	nvt	Nvt	nvt	Basis